

REDACȚIA
Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
an 20 cor.
6 m. 10 cor.
3 m. 5 cor.
1 lună 2 cor.
de Duminică pe an 4 cor.
în România și străinătate pe an
40 franci.

scrierile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un sâr garmond: prima dată 14
beni; a doua oară 12 benii; a treia
oară 8 b. de fiecare publicație.

Atât abonamentele, cât și inserțiile,
sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate.

Scrierile retracuate nu se primesc.

Logica batjocorită.

Lumea întreagă l'a luat în ris, când după noasa cădere a sa dela putere amenința să face încă politică activă, «tettekkel vező» — cum se exprimase... A ris lui de el și aproape ajunsese de milă și în calitate de camerier de Curte tre să privească alegerea la Șimleu a celui înverșunat adversar al său, Ugron. Széll acuse adică marelui «Rabonbán» servisa să nu-l pună contra-candidat și fostul al lui Bánffy să aleagă unanim pe — on...

Cu un cuvânt partidele politice maghiare ocotiau absolut demonetizat pe fostul sa. In politică, și în nimic, baronul Bánffy mai număra nimic...

Ce vedem însă? Vedem că baronul ffy își recrutează — partid. E primit cu în cele mai neaoșe orașe maghiare. Înaintea cu 5-6 ani l'ar fi luat cu petri taxaseră de «trădător», acum i-se oferă didatura pentru scaun în Dietă...

Stranie privește. Dar în fine nu fără che în istoria politică. Favoarea popo- se știe, este cât se poate de schimbă- să. Și noi, dacă luăm cuvântul și ne m asupra acestui lucru, e numai pentru oate odată mai mult în evidență logica ată care se manifestă în presa maghiară entând cazul lui Bánffy.

«Din parlament formal a fost scos cu il — scrie «Budapesti Hirlap» — și se

uitau în urma lui ca după un criminal național. Toți l'au părăsit. A rămas singur» ..

Se miră deci acum numitul ziar și se întreabă: care să fie taina că ceea-ce n'au putut face un genial ca Wekerle, un Szapáry cu atâtea legături, ori Széll — partid după-ce au căzut dela putere — eata, lui Bánffy îi reușește.

«... Si deși are mai puțină știință și din punct de vedere constituțional trecutul lui este osândit: el întemeiază partid, mare, peste țeara întreagă și sporește într'una numărul acelor care și-au legat soartea politică de a lui și care ved într'insul pe herosul dezvoltării situațiilor din viitor»...

Așa scrie «Budapesti Hirlap» și explicația acestui fapt o găsește întâiu în *curagiul* lui Bánffy, căci un curagiu extraordinar este să faci pe cel mai extrem șovinist, după-ce ai fost lacheu al Venei și ai fugit dela înmormântarea lui Kossuth... A doua taină e agilitatea lui Bánffy: din fasti prim-ministru proverbial de încălit, s'a făcut publicist și a alarmat, cu graiu viu și în scris Ungurimea întreagă...

Cei dela «Budapesti Hirlap» sunt publiciști distinși între Unguri. Ne mirăm deci că judecă așa superficial și nu se întreabă: cam ce este în sufletul celor care se iau după Bánffy și care sunt principiile, steagul în jurul cărora fostul «caporal de panduri» cheamă Ungurimea.

Far dacă ar pune o sinceră întrebare, desigur că n'ar putea să jubileze nici să laude spiritul public maghiar care se inspiră dela

acest saltinbanc politic. Pentru-că este ceva trist pentru un popor să se inspire dela un bărbat politic care-l înconsecuența întrupată. Ca prim-ministru era cel mai supus Venei și prigonise pe kossuthiști. Acum duce o campanie înverșunată împotriva Venei, s'a legat nu odată chiar de membrii Casei Domnitoare ear kossuthiștilor le dă într'una lecții de — străjnicie și-i dojenește că prea-s domoli față de Austriaci și de guvernul care nu le dă celor de peste Leitha în cap. Ca prim-ministru apăra dualismul tot cu așa tărie pe cât de hotărât îl combate acum.

Numai într'o privință e același: ș'atunci ș'acum șovinismul cel mai turbat îi este patrimoniul... Ca prim-ministru punea pe Ieszenszky să descopere revoluții și conspirații când «daco-române», când «panslave» ori «pangermane»... Ca șef al *noului partid* caută ș'acum, să mântue neamul maghiar de primejdii ce-l înconjoară și-l amenință din partea naționalităților, îndemnând pe toți «civilii» dela Dobrițin, Seghedin și de pe aiurea, pe unde «s'a produs», să nu lase din 48, ci stante pede să absoarbă naționalitățile în marea nație alui Árpád, că alt-fel nici suta viitoare n'o mai ajung, dar mi-te al douilea milleniu.

Cine se ia după un asemenea șef, numai noțiunile de politică nu poate avea. De aceea noi nici nu credem că partidul acesta «nou» va ajunge altceva de cât o adunătură de svinturași care nu s'au putut cuibări în alte partide și e curată batjocorire a logicii dacă cine-va se încearcă măcar să ex-

Testamentul meu.

de Benedek.

I.

Lui George. Fiule! Îmi fac deja testamentul. Și încă să mor. Mi-ar plăcea să trăiesc încă puțin alăta, cât am trăit. Aș dori, să ajung moșul, ca să nu mai fi avisat la ocrotirea mea. Aș ajunge și fericirea, ca și pe frătorii tăi să pot vedea mari, aș socoti-o aceasta de o deosebită bunătate a lui Dumnezeu. Dar nu îndrăz să sper așa o deosebită bunătate. Deși când aceste șire, sunt încă în floarea vieții. Plin de viață și cu dor de muncă. Mi-ar plăcea să pot de mână, să pot lucra mult, nemăsurat mult. Dar sunt zile (la început numai momente, iar acum zile), când un presimț nevădit îmi stăpânește întreaga ființă, ș'atunci și două mâni îmi par multe; când lumea o trăsuri negre și reci, și când numai un gând mă preocupă: moartea. Moartea, care pe mine mă surprinde. Poate în acel moment alge condeii din mână, când cu inimă plăcșcriu: Doamne ce frumoasă e viața, ce frumoasă e.

Fiule! În întreaga mea viață nu m'a înfrântă nici o împrejurare, dar de moarte mi-a venit în fața ei mă cuprinde o lașitate neînțeleasă. Când mi s'a năvălit că plimbându-mă pe lângă apă, inima mi s'a strâns, și par'că de-o mână tăe e înțeleasă: se sbate cu durere. Nu suferă și totuși mă cutremur. Dumnezeu, și murii cum-va aici, pe stradă, departe de mine, fără de un sărut... fără de un adio...

Am să-mi fac deci testamentul, fiule. Las' că-l vei citi, când vei fi mare. De voi ajunge la bătrânețe, poate că-l voi întregi, după puțință, cu vorba, sau în scris.

Cu testarea averei nu-mi bat gândul. Așa ceva nu am. Nici nu voi avea. Vre-o câte-va cărți ce am scris, sau voi scrie, cari nici când nu vor ajunge o a doua ediție, poate pentru-că n'au fost demne nici pentru prima: asta-ți e moștenirea. Aceasta însă, nu te supere fiule. Fost-au și în a mea viață momente când mă atingeă sărăcia și când invidiam bunul altuia. Nu că aș fi iubit doar pompa sau comoditatea, dar am fost dornic de fapte bune. Aș fi dorit să șterg lacrimile orfanilor, părăsiților, și însoțindu-mă cu cei însufleșiți să n'populez patria cu altarele culturii naționale. Întrebare e însă, că oare tot așa aș putea, dacă aș dispune de milioane. Oare avuția, bună starea nu mi-ar strica inima, nu mi-ar stărpi idealismul și între multele «ismuri» pe acela, pe care fiii cosmopoliți ai acestui secol modern, mai mult îl batjocoresc: șovinismul?

Mai bine rămân sărac, decât să-mi perd «eu»-l prin avuție. Mai bine rămân și tu sărac, care dai cu inimă bună o bucată de pâine celui mai sărac decât tine, decât ca îmbuibându-te în bunuri pământești, nemilos, demonstrativ, — pentru ochii lumii — să arunci bucata celui flămând.

Până unde numai mă conduc scriptele vechi, în depărtatul trecut, am aflat că: familia noastră nici când nu s'a ridicat la un nivel mai înalt, nici în cele materiale, nici în cele spirituale. Tocmai atât avea moșul tău, strămoșul tău, că puteau cu calul propriu și sabia proprie, să servească patria și pe împăratul. Și până ce ei să luptau cu turcii,

tătarii, francezii, până atunci gospodăria din ce în ce să prăpădea, așa că mie deja nu mi-a mai rămas nici cal, nici sabia, dar nici pământ. Puținul ce era să-mi rămână l'am dat în schimb pentru știință. Pentru știință!... Fiule! cu puțin pământ, chiar și știința îți câștigă puțină. După ce vei crește, fiind eu în viață încă, nu-ți va fi greu să observi lacunele cunoștințelor mele! Mie însă, fiule, nu mi-a fost ursita să aleg în școli și în profesori. Și numai după-ce destinul m'a aruncat în viața mare, am observat cu suflet întristat, ce puțină parte mi-a hărăzit soartea, față cu acei favoriiți, pe cari din leagăn până la moarte, profesori și pedagogi savanți îi călăuzise prin valorile viforoase ale acestei vieți.

Dar un avantaj tot am avut, fiule, și anume că: m'am născut la sat, și că o bună parte din tinerețe am petrecut-o la câmp, între țărani glumești și povestași. Am cunoscut cu deamănuntul toată bucuria, tot necasul și miseria acestui popor, am avut parte de muncă, de lipse, și acestea mi-au oțelit corpul, mi-au oțelit sufletul. Fie fiule, — fie-ți va lipsi satul pentru întreaga ta viață. Mi-e teamă, că vei rămânea ca o floare exotică, părăsită, lăsată liber în voia vremii și pe care prima adiere a vântului o vestejește, o usucă și o rupe. De cum-va n'aș trăi, îți dau sfatul, ca în tinerețe, să nu întreprinzi excursiuni științifice prin țări străine. Pentru aceasta vei avea tu timp și mai târziu. Mai bine coboară-te la consătenii tăi, la acei oameni onești și sirguincioși, dar nu ca să te domnești, ci ca să iai în mână, sapa, coasa, secerea, și să lucrezi pe întrecute cu ei.

«Va urma».

plice logica politicei lui Bánffy și a celor d'o pănură cu el... Aci n'avem a face de cât cu aberațiunii și dacă domnia lui Bánffy a fost cea mai ridicolă și mai demnă de a fi luat cu biciul la goană autorul ei, tot așa: politica ce o face acum și aderența ce o găsește între Unguri este un semn de stare patologică în sinul celor cari pretind să conducă țeara asta nefericită.

Socialiști și proiectul lui Berzeviczy. Ziarul socialist „Népszava“ din Budapesta, luând notă despre ancheta ministrului Berzeviczy scrie următoarele: Două momente caracteristice putem releva din anchetă: prezența în număr mare a clericilor și proiectul lor în contra lărgirii potestății statului asupra instrucțiunii și excepțiunile juste ale naționalităților pentru-că copiii naționalităților afară de materialul ordinar li se mai pune în sarcină și obligamentul învățării limbii maghiare...

Alegerea dela Seghedin. Marți a fost alegerea de deputat dietal în l. cerc al orașului Seghedin, unde au candidat trei înși: br. Bánffy (uj-párt), Rónay (liberal) și Becsey (independ.). Dintre aceștia a isbutit să easă din urnă, grație simțului etic al electorilor Seghedinului, b. Bánffy, faimos politician și președinte de odinioară, care cu ajutorul său de 115 voturi a fost ales deputat în partidul nou, dacă...

Câteva cuvinte la reforma învățământului poporal.

I.

Azi, când proiectul de reformă ce plănuește modificarea legii despre învățământul poporal a ministrului de culte Berzeviczy a ajuns deja înaintea publicității, nu va fi fără interes, a face mai deaproape cunoscut publicului cetitor român, scopul urmărit de proiect și mijloacele de care se folosește guvernul pentru realizarea acestui scop.

Este cu atât mai necesar aceasta, pentru-că trebuie ca opiniunea publică română să fie exact orientată în afacere, căci doar de o cestiune de existență este vorba. Și este convingerea noastră intimă, că noi numai atunci ne vom ști apăsă drepturile, interesele, dacă vom atrage și păturile cele mai largi ale poporului român în sfera mișcărilor noastre politice, economice și culturale și astfel unitar, organizați pe base democratice, cu legea în mână, ne vom ridica împotriva despotismului tiran a guvernului maghiar.

Intențiile de maghiarizare ale guvernului maghiar, îndreptate împotriva noastră, nu sunt de ieri de alaltăieri. Și că guvernul și-a putut aduce aceste intenții în stadiul lor de azi, cauza în mare parte suntem noi, pentru-că nici când nu ne-am prețuit puterile și omogen nici când nu ne-am ridicat împotriva guvernului. Nu în răsboaie ne vom apăra drepturile. În state constituționale, parlamentul, casa comitatului și a comunei și presa este câmpul unde se dă lupta. Numai prin cultură, minte, cu un cuvânt prin armele culturii vom putea continua lupta împotriva despotismului. Prin o politică economică trebuie să ne apărăm poporul de nimicire, în așa chip că înființând reuniri să nu mai suferim între noi dușmanii cari ne urăsc. Să ne purtăm cu cinste unii față de alții să ne resolvăm între noi darăverile, să nu le incredințăm străinilor. O zicem: cu armele luminii trebuie să luptăm în contra vâlcilor. Pentru asta cel mai bun mijloc este presa. Luceze fiește care în direcția aceasta pe cât îl iartă puterile. Să luminăm țerile apusului cult, că aici este pe calea peririi și ultima rămășiță a liberalismului. Pe calea peririi totale este libertatea, egalitatea, frățietatea, principiile pentru cari s'a vărsat atâta sânge pe vremea revoluției franceze. Au rămas numai devisele, cari devise servesc de paravan guvernului, pentru-cal-a ascuns să aten-deze la drepturi omenești.

Că în ce direcție și cu ce motive își îndreaptă guvernul atacurile sale temerare, se va învedera din cele următoare. Să luăm pe rând motivele, doar nu sunt așa de grozave (pentru-că nu sunt drepte) ca ușor de tot și temeinic să nu putem răspunde.

Guvernul își pune de scop, „o controlă severă asupra instrucțiunii confesionale indeosebi din punctul de vedere al patriotismului și al validității spiritului național și al limbii naționale“. Zice că mai ales forma actuală a calificării învățătorilor nu oferă destulă garanță, ca instrucțiunea să fie patriotică. Asta deci în prima linie atâta înseamnă, că învățătorii în pedagogiile noastre nu se împărtășesc de educație patriotică. O acuză foarte gravă la adresa pedagogilor noastre. Dar ne întrebăm, are cât de puțin temei, calomnia asta ordinară? Cine și unde a dovedit în contra instituțiilor noastre acuză nepatriotismului? Oare guvernul maghiar n'ar fi sistat la moment funcțiunea acestor fel de instituții? E mai patriot învățătorul ieșit din pedagogiile de stat de cât cel ieșit din ale noastre confesionale și în ce consistă superioritatea patriotismului său? Nu cu același devotament își împlinește și acesta ca și celalalt datorințele sale de cetățean? Acuză nepatriotismului mai ales maghiarii noi ni-o aruncă în față ca să abată atenția dela dinșii. Maghiarii aceștia noi, cari în alte țeri să simțesc tot așa de bine acasă, se știu de minune acomodați împregiurărilor. Azi aici sunt Maghiarii, mâne trec peste Laitha și devin austriaci, după-cum le cere interesele. Aceștia au prefăcut patriotismul în marfă. Își scot loruși vestea de mari patrioți, iar pe alții desemnați ca să-i despoae, îi vestesc de trădători pentru-că ved că în chipul acesta își pot câștiga nu numai pânea, dar pot ajunge și la cariere. În Budapesta trăesc o grămadă de perde-vară din meseria asta de a vesti naționalitățile de trădătoare de patrie. O fac pentru-că aceasta e o lozincă potrivită de a delăta și să se împartăși din venitul public în binefacerile instituțiilor

Nu e... decât o luptă usurară, sub firma patriotismului. Ocupațiunea aceasta este atât de rentabilă în Ungaria, încât în Budapesta paș de paș întâlnești astfel de tipuri, de Maghiarii noi, imigrați în țeară de ieri alaltăieri, bătându-și sus și tare peptul că dinșii sunt acasă în chestiile naționalităților. Și fiindcă partea cea mai covârșitoare a jurnalistică este în mâinile lor, liște își știu duce la înaltă perfecțiune meseria. De regulă așa se întâmplă, că tata câte-unui de obicei „jurnalistic“ s'așează cerșetor în vre'un sat românesc, slovac ori rutean (alt undeva nu nu se prea ferește) și înșelând poporul, încâți-va ani e om cu avere. Își trimite băiatul la învățătură în Budapesta, acest Eldorado al noilor maghiari. Aici dă pe politicianul chestiei naționalităților și asta-i oferă și asigură esistență sigură și strălucită. Bine știe dinsul că „ez kell a magyarnak“. Din aceștia se recrutează apoi cei mai crânceni dușmanii ai poporului român — pentru-că ocupația și-o privesc drept meserie. Eată de ce, nu trebuie să suferiți lipitorile acestea prin satele românești.

Acuză nepatriotismului nu ne dă deci multă spargere de cap, pentru-că știm că nimeni n'a putut-o dovedi împotriva noastră știm cine o răspândește și cu ce tendință. Cu mult mai originală ne pare dorința guvernului de a introduce validitatea strictă a „spiritului național“ a „limbii naționale“ în școalele noastre. Așa se vede, jurnalistică maghiară exercită influință așa de mare asupra guvernului, că în escesul său de zel uită istoria, uită legile existente, uită totul și nu vede altceva decât frumos edificatul stat național maghiar. E curios că fantazia guvernului e atât de mare încât nu vede realitatea. Dar asta nu dovedește prudență de bărbați de stat. Nu știe guvernul că în natură nu sunt salturi? Care lege prevede spirit național și limbă maghiară de stat pentru trebuința darăverilor oficioase. După lege: Toți cetățenii Ungariei, aparțin ori cărei naționalități, din punct de vedere politic, formează națiunea ungară, unitară și indivizibilă, al cărei membru egal îndreptătit e fiecare cetățean al patriei, aparțină el ori cărei naționalități.

Urmând sensul legii în cazul cel mai bun, numai o astfel de concepție ne putem face despre națiunea politică maghiară. Dar în cazul acesta națiunea politică are „spirit național“ „limba națională?“ Vorbe goale. Doar în darăverile oficioase în anumite cazuri se pot folosi și alte limbi. Limba, obicei-

urile, spiritul poporului maghiar nu se pot forța asupra noastră ca cisma pe calapod altfel procesele verbale ale Dietei din 1868 dau o destul de clară interpretare a legii Salt voește să fie acesta. Negățiunea principiilor fundamentale a constituțiunii. Prin urmare nu străinătatea vre-a s-o seducă ministrul de culte Berzeviczy cu aceste frase?

ANCHETA.

Pentru a cunoaște părerile tuturor ducătorilor bisericilor susținătoare de școala ministrul Berzeviczy a invitat pe ziua 27 Maiu n. adecă pe Vinerea trecută toți reprezentanții bisericilor confesionale afară de aceștia pe câți-va membrii parlamentari, bărbați de specialitate la o anchetă la care să-și mărturisească în mod descriptiv fie-care gândul și îngrijirea sa cu privire la proiectul pentru revisuirea învățământului poporal. Hotărârea ministrului de a se prezenta proiectul nainte de parlament nu vedește nesiguranța și esitarea ministrului neavând curagiul să păsească cu fetul atâ de rezolut și atâ de sigur, cum deau la început pe timpul primului proiect, despre intențiunea aceasta a lui Berzeviczy. Va să zică nu trebuie să avem teamă, că doar guvernul va fi obținut vr-o împunere în privința asta dela coroană în sesiunea bul »pretensiunilor« Vieni. Un ministru de guvern, care ar fi primit o atare încurajare dela capul țerii, sigur că nu s'ar dedica la negocierii cu aceia, pe care voește să asalteze, cu atât mai puțin s'ar putea să stea de vorbă cu noi Români. Dar de alt-cum n'am avea motiv să presupunem că guvernul lui Tisza ar putea primi o încurajare chiar dela augustul rege. Totuși sunt prea bine cunoscute jerttele ce mâinilor au adus în tot timpul pentru tron.

Sedința anchetei de Vineri pentru noi Români deosebit interes. În multe vorbiri rostite cu ocaziunea asta de nou la iveală vechiul adevăr, că când e vorba despre loviturile îndreptate împotriva noastră, catolici, calvini, toți câți tin morțiș la idea statului dau mâna de înfrățire, chiar și cu confesională și autonomie bisericăscă sedința de Vineri catolicii în loc să-și școala și caracterul ei creștin, în loc să afară de scopul maghiarizării al proiect pe care îl vedem noi, și acela al denisării școalelor, s'au pus la licitație patriotism cu ovrerii și calvini. Admit vedem că fetele bisericesti catolice din chetă s'au ferit ca de foc să apere confesională în contra statificării, în carel păsește în totdeauna interconfeșionalitatea, destrăbălarea morăvurilor și bisericel. Asta însă n'are să dea de guvernului maghiare, de oare-ce după ceptul ministrilor de culte de până să ști vorbi și scrie ungurește, să un ungurește, apoi poți fi blăstămat, imoral, cum vrei. Pentru-că dacă nu om cinstit, atunci va griji justiția, îți place să ai de lucru cu judecătoria n'al decât să comiți la fără-de-lege felul de tâlhării. S'au ferit, zic catolicii cari s'ar fi așteptat să apere caracterul știn al școalelor confesionale, ca de lua în apărare școala confesională nu da ansă și armă în mâna calvinilor.

ilor calvinisati la diferite suspiciuni din partea „marilor maghiari“, suspiciuni ca: „atorii, ultramontani, cosmopoliti (!), etc. „Magyar Szó“ acest ciudat product al crederii alianței calvino-jidane însă nici cu asta nu este îndestulit. Acest ziar nu este satisfăcut de manifestarea sentimentelor naționale din partea clericilor dela ancheta, căci abia îi cădea mai bine, dacă acești „clerici“ dovedeau o ținută radicală, să aibă dela „Magyar Szó“ în cine lovi! Recuștem, că în asta consistă patriotismul clericilor și jidanilor maghiari, de a declara cătoic și pe naționalități de dușmani peșoși și trădători ai țării, ca să se poată el singuri cu o iubire de patrie și neam justificată și un patriotism ireprosabil.

Dacă dintre toate vorbirile, câte s'au făcut Vineri și Sâmbătă din partea conducătorilor confesiunilor acatolice maghiare și clericilor naționaliste nici una nu se poate compara din punctul de vedere al echității dreptului confesional, cu atât mai ales atențiune din partea noastră vorbirea I. P. S. Sale Părintelui Metropolit Mețianu, obiectiv, calm și cu demnitate a comitat proiectul din punctul de vedere pedagogic, autonom și uman. În vorbirea sa I. P. S. a excepțional motivarea proiectului care ar putea da ansă la explicări greșite și anume, că în Ungaria sunt și convingeri antipatriotice, cum se afirmă în moștenirea proiectului. Condamnă încercarea, de a confiscă confesiunilor dreptul autonom și de a încerca de a învăța. Acest proiect izbește în principii fundamentale pedagogice, și nu țintește la dezvoltarea culturii getice, ci obligă pe copii nemaghiari la înțelegerea unei limbi în care acestia nu înțeleg nimic și nu au nici un folos din ceea ce se spune. Dificultază acei paragrafi din proiect care dispun, ca religioșii în școlile maghiare să nu se propună în fața respectivei contesiuni, ci în limba maternă.

De sine înțeles, că declarațiunile acestea ale prelatului român, n'au putut conveni șovinilor de tot soiul, dar mai ales patrioșii. Care de care se grăbia și se lăsa să se reflecteze și să combată pe metropolitul român, mai ales calvinii și frații lor creștine, ovreii dați în legea lui Luther și în.

Dar chiar interlocațiunile cu cari era înțelesă vorbirea metropolitului român, și scrierile cari polemizau cu declarațiunile obiective și demne ale I. P. S. Sale dovedesc, că prelatul român a vorbit cum se cade, cum se aștepta dela un metropolit și în.

Nu mai puțin importantă este și vorbirea metropolitului Mihali, din ședința de ieri, care ce e drept nu a vorbit de atât rezoluție ca metropolitul Mețianu, dar nu se poate nega înșiruirea, de a apăra biserica și școala noastră. Vorbirea Excelenței Sale este păsă de un spirit de concilianță dela început până la sfârșit, silindu-se a evita înțelegerea declarațiunii categorice, prin ce ar fi provocat disensiuni printre membrii din ședință. Nici n'a fost întrerupt de nimeni. Cu cuvântul prelatului nostru își îndeplinesc datoria, vorba e că, nu ne putem răzumi at pe puterile și autoritatea lor. Se porocăgitațiune întinsă, să jacem să înțelegem a din urmă colibă românească pericoșamenințător, să ne organizăm, să discurăm în presă și la conveniri, că atunci când

vom avea să dăm pept cu adversarul, care se conjură împotriva noastră în mod atât de criminal, pentrua ne putea afirma așa, cum cere demnitatea noastră. Gr. I.

In chestia „desvélirilor“ din „Keleti Értésítő“.

Ingrijorat de soarta ce se pregătește școlilor noastre, prin cel mai recent asalt, prin proiectul de reformă a legii instrucțiunii în școlile elementare și preparandiale, episcopatul bisericii române ortodoxe simțit-a trebuința, ca dela starea de veghere să facă un pas înainte, să intre în luptă, pentru apărarea școlii și bisericii române.

A fost demn, a fost înălțător momentul, când episcopatul ortodox-român din țara aceasta întrunitu-s'a în conferență în Budapesta și cu unanimitate a hotărât, cum are să represinte vederile și pretensiunile juste și legale ale noastre, față cu subversivele porniri îmbibate de șovinism. Și loviturile ce s'au dat, mitropolitului nostru în ancheta ministerială dela 27 Maiu, simțit-le-a tot românul adevărat, ca lovituri îndreptate contra neamului său, pentru-că e demn și conștient în apărarea sa, apărarea drepturilor sale, a imprescriptibilelor drepturi firești.

Și când cu toții cuprinși suntem de mândrie, pentru demnitatea cu care cauza română a fost reprezentată, prin importanta vorbire a I. P. S. Sale Mitropolitului Ioan Mețianu, — iată că pretinse desvéliri se fac, din umbră, pentru a vesteii și solidaritatea, și vîrșit de episcop.

„Keleti Értésítő“ aduce:

Mitropolitul Mețianu încă Mercuri a sosit în Budapesta însoțit de Leontin Simonescu secretar mitropolitan. Tot în aceeași zi au sosit: Nicolae Popea episcopul Caransebeșului însoțit de Patrichie Drăgalina, Ioan I. Papp episcopul Aradului, însoțit de Vasilie Goldiș secretar și Nicolae Zigre secretarul consistorului din Oradea-mare.

Numiții Mercuri și Joi sub presidul Mitropolitului au ținut conferențe, ca conform rezultatului conferenței, să stabilească uniform textul vorbirii, ce Mitropolitul ca unicul reprezentant invitat al bisericii gr.-or., va ținea în anchetă.

Mețianu încă în Sibiu și-a formulat excepțiunile, cari în ton prevenient, conciliant și nici pedeparte ofensător sentimentului patriotic înșirau taxativ dispozițiile proiectului, cari ating statutul organic ce asigură autonomia bisericii rom. gr.-or., însă conferența episcopilor ținută în Budapesta n'a primit textul prezentat de Mitropolitul Mețianu, în locul acestuia, cu neînsemnate modificări a primit unanim textul episcopului din Arad Ioan I. Papp, pregătit de fruntașii consistorului său propriu, pe care apoi Mitropolitul l-a cetit în anchetă.

Va să zică din culmea idealismului, din avântul curat al sufletelor noastre, o mână neagră caută să ne târască în abisul intrigelor infernale.

Și cei ce și-au luat angajamentul „de a spăla“ un act atât de mareț săvîrșit de capul bisericii „sub presiune“, — întreabă, că ce vor zice „aradanii“ la sensaționala desvélire ori — desvinovățire?

Eată lămuririle noastre:

Nicolae Diamandi este de astadată amicul ziaristic al Curții mitropolitane. Acest ex-catichet a antișambrat pela I. P. S. Sa și suita mitropolitană, sub întreaga durată a anchetei din Budapesta.

Nicolae Diamandi este vice-redactor la „Keleti Értésítő“ (unde colaborează și Eugen Zasló).

În „Keleti Értésítő“ s'a făcut și eșafodul părintelui vicar episcopesc V. Mangra; acum

se prepară al P. S. Sale episcopului Ioan I. Papp.

Iată taina rînduelii!

După acestea, e natural, că infamia combinată de „Kel. Ért.“ nu poate jena Aradul. Dar oare Sibiiul?

Prin protecția lui Diamandi „Kel. Ért.“ se face în parafulger al șovinismului contra capului bisericii noastre, se face — „trăsnet“ contra „maghiarofobilor“ aradanii: Doar va cădea — și va cădea pe capul Archimandritului voiajior vre-o mitră vlădicească?

Hinc illae lacrimae!

DL I. KALINDERU ÎN ARAD.

De un șir de ani, dl Kalinderu vizitează stabilimentele industriale și agronomice din Ungaria. În excursiunile sale aduce cu sine o suită de funcționari dela Domeniile Coroanei române, cărora le premerge cu exemplu în neobosită lucrare. Estimp a fost însoțit de 4 funcționari, cu cari în a doua zi de Rusaliu a asistat la serviciul divin și a făcut visita Preasfințitului episcop Ioan I. Papp. A vizitat domeniul contelui Zselenszky, domeniul printului Sulkovsky, pepiniera statului din Arad, a plecat la Timișoara spre a studia mătăsăria din Timișoara, și de acolo a plecat spre N. Beeskerek comitatul Torontalului. A făcut mai multe cumpărări.

Remarcăm un lucru și

Kalinderu știe că

... domeniilor re... fizic ce-l săvîrșește prin... și magazinele câte le vizitează... ară a detrage aceasta din autoritatea sa academică și justițiară și înalta poziție la curtea regală română.

DL Kalinderu și de astă-dată ca și mai înainte a fost primit și condus de directorul semin. R. Ciorogar.

Telegrame.

Ocuparea orașului Kin-tsu a costat mari jertfe pe Japonezi, dar mari sunt perderile și pe partea Rușilor. După-cum se confirmă Japonezii au pierdut 3500 morți (și nu 12.000, cum vesteau Rușii) iar Rușii 5000. Asaltul, care s'a repetat în continuu curs de 16 ore, a fost foarte înverșunat, pe lângă care în privința vitejiei și al jertfii de sine nici un alt asalt din timpul mai nou nu se poate compara. Importanța lui este cu atât mai mare, cu cât Japonezii de astă-dată au luptat pept la pept cu Rușii, și cum au dovedit rezultatul cu succes strălucit, spulberându-se astfel afirmarea, că Japonezii fiind în privința constituțiunii corporale inferioari Rușilor, nu ar îndrăzni să primească lupta decât numai dela distanță.

Tokio, 28 Maiu. Rușii au părăsit Nankvanling. La Lausiliku au fost gonii de Japonezii de pozițiile lor întărite. Japonezii au luat 50 tunuri.

Londra 31 Maiu. Generalul Kuropatkin la ordinul împărătesc a început înaintarea spre Port-Arthur. Afară de asta și considerate strategice l'au constrins la aste, fiind adecă amenințat de a fi încunjurat la stînga de Japonezi.

Londra, Generalul Kuropatkin înaintează grabnic spre Port-Arthur pentru a-l elibera, de vreme ce generalul japonez Kuroki înaintează cu armata sa spre nord ciocnindu-se lângă Fing-fang-ceng cu o trupă rusă de 2000 oameni.

Ingenunchiarea justiției.

Arad, 1 Iunie.

Un lucru d'o extraordinară însemnătate s'a petrecut la noi, fără ca altfel să i-se fi dat însemnătatea pe care o merită. În urma repetatelor plânsuri ale celor din administrația politică, ministrul de justiție a dat adică circular celor meniți să aplice legea și să servească justiție, ca în viitor să dea concurs mai stăruitor autorităților administrative când vorba e de mișcări naționale și socialiste...

Cine cunoaște pe judecătorii maghiari și știe de ce spirit se conduc când vorba e să judece în afaceri de caracter politic, va înțelege întreaga gravitate a circularului ministrului de justiție.

Nici până acum naționaliștii (români, slovaci etc.) n'au fost tratați cu mânuși de judecătorii maghiari. Probă sentențele, în urma cărora d'un șir lung de ani termițele dela Vaș și Seghedin sunt pline cu luptători naționaliști.

D'aci încolo ne putem însă aștepta la un tratament și mai sever. La persecuțiuni în massă, fără sfârșit și cu maximul de pedepse.

Și până acum prigonirea luptătorilor naționali era terenul pe care s'au ilustrat atâtea sēcături: Jeszenszky, Kramolin și alții. D'aci încolo fiecare procuror își va considera ca o sacră datorie a sta la dispoziția fabricatorilor a celor din urmă sergenți de geangarni și a tuturor satrapilor mari și mici administrativi. Altfel se expune să fie pîrit că nu respectează ordonanța ministerială.

D'aci încolo însă și judecătorii vor lucra în același spirit, se vor simți datori să aplice legea conform spiritului dominant șovinist care pe luptătorii naționaliști îi consideră uneltitori contra patriei, dușmani ai neamunguresc...

Vai ș'amar de cel-ce va ajunge să poată fi implicat în câte o daravere de caracter politic: procurorii iute îi vor formula rechizitorul ear judecătorii nu vor mai sta nici ei mult la îndoială să dea verdictul.

Ajungem astfel ca scoși din cadrul legii și puși la discreția unor șoviniști îndrăciți.

Ca să ne facem ideile de aceea-ce ne poate ajunge, e destul să amintim două cazuri recente.

Mai zilele trecute Dr. *Bedő Árpád*, judecător de prima instanță (la primăria orașului nostru) scria în «Függetlenség» un articol în care după-ce îl preamărea pe Berzeviczy și mulțimea D-zeului Ungurilor că în fine a trimis pe Messia care să facă regula în țeară, dădea formula după care să se procedeze cu reforma instrucțiunii publice: naționalitățile să fie luate de scurt, căci asta totuși e scandal, s'ajungă judecătorul maghiar a judeca între cetățenii ungari cari nu știu limba statului!

Nu ne-am oprit însă îndată asupra acestui articol, pe care l'am considerat mai mult o emanațiune cu scop ca pentru eventuală alegere autorul să-și asigure și votul patrioților kossuthiști dela comună...

Ni s'a dat să cetim însă în «Magyar Szó» (Nr. 121) un articol care ne convinge că *Bedő* al nostru nu e singur cu cu părerea lui, ci este un tip!

Numitul ziar publică adică din peana lui Gyarmaty Zsigmond, jude cercual în Șincul mare un articol care-l și mai și de cât al lui *Bedő*... Și acest Ungur care trăiește între Români și Sași se revoltă că grație bărbaților de stat imbecili din trecut, naționalitățile n'au fost maghiarizate ci »sluj-

bașul ungar este silit să se înțeleagă cu ele prin talmaciu.»

După cum vedem, judele acesta nici nu știe că în țeara noastră există o lege a naționalităților, care i-ar impune d-sale să vorbească cu fiii naționalităților; nu însă așa ca aceștia să știe unguerește, ci d-sa să învete limba naționalităților între cari i-s'a dat pâne... Ori ce crede: naționalitățile nu plătesc dare din care să hrănesc d-nii judecători de tot soiul?

Judele acesta acuză apoi (pe Sași!) că își cresc copiii antipatriotic, de oare-ce în școli și la petreceri cântă — săsește, și peste tot, acuză regimurile maghiare din trecut și își exprimă speranța că în viitor Tisza și cumnatul său Sándor János vor regula pe Valahii și Sași, între cari ticăloșia merge până la așa grad, în cât casele lor le decorează cu portretele domnitorilor și bărbaților de stat străini pe cum și cu ale agitatorilor naționaliști...

Eată ce judecătorii a crescut școala și presa unguerească! Eată ce oameni sunt puși să facă judecata asupra noastră.

Se înțelege că ordonanța lui Ploșz este ulei pe foc pentru asemeni șoviniști incarnați.

Se zice însă că Ploșz este un mare jurisconsult, știe carte multă, îndeosebi cunoaște legile...

Ne adresăm deci acestui om al legilor — ear nu ministrului din cel mai șovinist guvern — și întrebăm: Circulara lui tînde oare să-i facă pe judecătorii senini și liberi de ori-ce preocupare? Ori îi va face pe judecătorii intoleranți și porniți împotriva naționalităților? Si astfel de judecătorii sunt ei meniți să întărească în cetățeni încrederea în justiția țării? Si unde ajunge o țeară în care justiția devine parțială, preocupată? Si la ce acte se împing cetățenii cari își perd încrederea în justiție?

Din străinătate.

— **Ministrul Combes despre nota Vaticanului.** Ministrul Combes în cursul desbaterii asupra interpelațiunii referitoare la Nota Vaticanului a declarat, că revocarea ambasadorului francez Nisard înseamnă, că guvernul francez n'a putut permite, ca prezența ambasadorului la Vatican să fie interpretată în mod favorabil pentru pretenșiunile sfântului scaun, pe cari guvernul le respinge cu hotărîre. Am voit să gătam odata cu pretenșiunile învechite de dominațiune lumească a papei. Nu am revocat întreg personalul legațiunii, de-oare-ce în sensul concordatului suntem datori să încredințăm un alt personaj al legațiunii cu conducerea afacerilor noastre la Vatican. Ceea-ce atinge denunțarea concordatului, stegerea legațiunii la Vatican și separarea statului de cătră biserică, toate aceste chestiuni cad în competența parlamentului. Cu considerare la modul de observare al prescrișilor concordatului între actualele stări nu se mai pot menține. Ministrul-president dorește, ca propunerea referitoare la separarea bisericii de cătră stat să fie amînată pentru Ianuarie anul viitor, avînd să urmeze acum la ordinea zilei numai cele două chestii. Deputatul Ribot regretă, că Vaticanul nu poate fi făcut să înțeleagă, că călătoria lui Loubet la Roma nu învoalvă ofensa Vaticanului. Impregiurarea, că guvernul nu a rupt de tot relațiunile cu Vaticanul, dă posibilitatea, ca vor-

bitorul și aderentii săi să adopte ordinezii, prin care să ia act de declarațiunile vernului.

* **Acordul anglo-francez.** Din se vestește, că sultanul din Maroc, a nuanat protest la ministrul de externe ca acordului anglo-francez, intrucât acesta s'afere la Maroc.

* **Tribul Herero.** Din Berlin se știe că Guvernorul Leutwein telegrafează din Windhoek: Maiorul Estroff a ocupat Otjomboi Adversarul surprins s'a apărat vitejește ferind mari pierderi. Dintre Germanii au rămas: un oficer și un voluntar. Estroff a murit cale lungă pe dușman, ear altă aceea s'a reîntors la poziția de lângă Otjomboi.

* **Englezii în Tibet.** Englezii porniți de războiul actual în care Rusia este învingătoare, așa, încât la alta decât la nevoia aceluiași nici nu se cugetă, — au pornit sub conducerea o expediție comercială în Tibet, în rezultat însă au irupt în Tibet, ocupând un teritoriu considerabil Astfel expediția »comercială« a devenit expediție militară. Dalai Lama a trimis trupe tibetiene contra Englezilor. În ziua de azi au avut lupte sângeroase cu Englezii. Din Londra se telegrafiază acum că Tibetienii au atacat din satul aproape de Giangtse tabăra engleză, omorînd un ofițer și vulnerînd 3 soldați.

După o luptă de 11 ore Englezii au luat satul, ear Tibetienii s'au retras cu mari pierderi. 28 Tibetieni au căzut prinzându-se. Să afirmă că înaintarea Englezilor va da loc la complicațiuni, de-oare-ce Rușii cu toată armata sunt legați în războiul cu Japonia, dar nu pot privi nepăsători cuceririle Englezilor.

Războiul ruso-japonez

— Știri din străinătate prin poștă. —

Pe apă e Rusia și mai slabă de cât pe uscat. Japonia a aplicat cele mai moderne mijloace la flota sa, iar coastele și le-a întărit cu toate mijloacele de apărare, iar în porturi și arsenalele și șantierele trebuitoare. Rusia are trei porturi, din cari numai Vladivostocul e înzestrat, dar din cauza gheței nu poate sta pe bază unei flote. Iar drumul unei flote de la Vladivostoc, poate ușor fi împedit în strîmtorile Coreei. Port-Arthurul n'are ateliere de reparare de cari are nevoie o flotă, care ar veni din Europa și nici încăpere îndestulătoare.

Când vor reuși Japonezii să treacă de îngustimea Kinciu-Talienvan și să ocupe Port-Arthurul respingînd pe Ruși, atunci Port-Arthurul nu poate aștepta ajutor nici pe apă nici pe uscat afară doar a Rușilor contra liniei Kinciu-Talienvan, fără flotă, e zadarnică. Dalny cătră Port-Arthur nu va fi în mâinile Japonezilor poate slujind pentru aprovizionarea Port-Arthurului.

Transportul trenurilor de asedin ale Dalny-ilor vor putea fi ușor făcute prin Dalny-ile calea ferată a Rușilor de la Dalny la Port-Arthur. La caz de lipsă de vagoane, cel puțin ca în Dalny bun de uscat va putea servi linia ferată. Celelalte drumuri între Dalny și Port-Arthur sunt grele și priporoase.

Faptul că interiorul Port-Arthurului, care e apă și portul, pot fi bombardate indirect ca să nu poată rezista multă vreme garnizoanelor care n'ar avea repaos niciării, nici zi nici noapte. Flota din Baltica ar putea ajunge abia în Dalny când Port-Arthurul n'ar mai fi în mâinile Rușilor. Iar flota aceasta ar fi amenințată de cucerirea, căci n'ar avea unde odihni și se aproviziona.

Reocuparea Niucivangului și Siuiangului se seamnă ca Rușii s-au hotărît a trece de Dalny defensiv; deci că au învins cel cari era în planul lui Kuropatkin. Tot în lega-

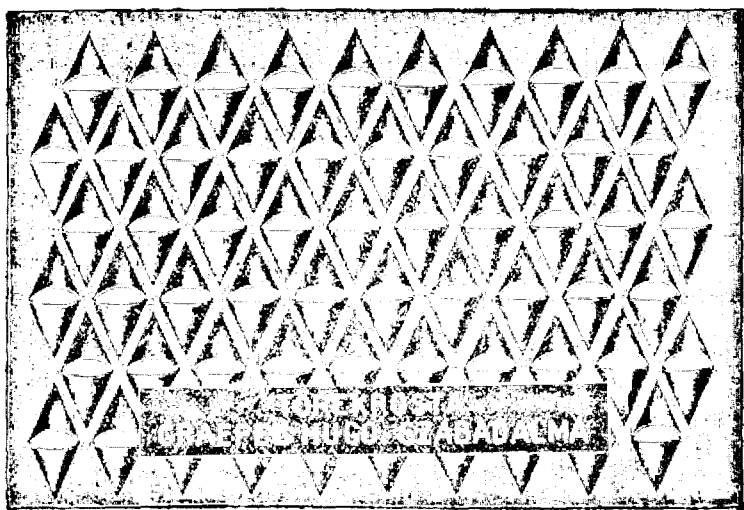
Nou ciur de ales sămânța

din plăci de fer aplicabile la mașini de îmblătit

Prin fabricanții de mașini

GRAEPEL HUGO

BUDAPESTA, V. Váci-ut 40--46.

Cu succesul cel mai strălucit probate.

Ori-cărui interesat îi se trimite

descrierea amănunțită și un model.

Mă învoiesc să dau pentru probă acest ciur la ori-care mașină de îmblătit pe 14 zile, la casă că nu convine să o reprimesc.

240

Biuroul de arhitectură
al lui

BIRÓ ERNŐ, arhitect

— ARAD, Eötvös-utca 17 —

Pregătește ori-ce fel de planuri și acceptază tot felul de lucruri aparținător în sfera arhitecturii mai

217

înalte.

In binevoitoarea atențiune a publicului din provincie

Hotel Nádor

ARAD, Andrassy-tér Nr. 4.

Odale curate și arangiate din nou dela 1-60 cor. în sus

Serviciu prompt și ireproșabil.

218

TÖRÖK MÁRTON

proprietarul hotelului.

Președinția:

Andrassy-tér 13.

Palatul minorităților.

Nr. telefonului 333.

La șase expoziții distins cu premiul I.

Kohn József

ARAD.

Atelierul fabricii:

Batthyány-utca 32.

Casa proprie.

Nr. telefonului 321.

La șase expoziții distins cu premiul I.

Tinicher de reliefuri de cîine și ornamentică pentru edificii.

REPRINDERE p. CONSTRUIRE DE CANALURI, APADUCTE, ODAI p. BAI și INSTALARE de CUPTOARE p. INCALZIT cu GAZ.

Fabricare de mărfuri de metal.

Metoda de galvanizare electro-chemică, de obducțiune galvano-plastică cu argint, nickel, cupru (aramă) și de eizelare metalurgică.

Fabricare de dulapuri pentru gheață p. scopuri de economie domestică, de măcelării, conditorii și industriale.

228

Construcție proprie de dulapuri pentru gheață de sticlă.

De dulapuri descomponibile pentru gheață captușite cu cîine tare, care și cu puțină gheață sunt în stare a păstra un grad maximal de răceală. Depozit de tot felul de articole pentru economie domestică și pentru culine și de vase de fer, de tinichea și emilate, de lămpi de masă și pendente. Căzi pentru băi, căzi pentru copii, dușuri, atât pentru economie de casă cât și pentru stabilimente de băi.

Mutare de atelier!

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a p. o. public, că la **1 Mai** mi-am mutat atelierul meu de măsurii de pe str. Atzél-Péter în casa mea de pe strada

Sina-uteza

vis-a-vis de seminariul român

care va figura și mai departe

sub firma

Czirkál Géza

Când aduc această la prețuita cunoștință a on. public, tot odată îl rog pentru binevoitorul sprijin și pe mai departe.

222

Cu deosebită stimă

CZIRKÁL GÉZA.

Am onoare a Vă avisa, că am vândut compactoria mea ce exista de mai mulți ani dlui

SÁROSI VIDA

Când și pe această cale îmi exprim mulțumita mea pentru prețiosul sprijin, tot odată rog pe onor. public a învrednici de acest sprijin și pe urmașul meu.

Cu toată stima:

Szalkai Ármin.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public că compactoria ce se află pe

Weitzner János-utca 7. szám.

cu ziua de azi a trecut în posesiunea mea dela domnul

SZALKAI ARMIN

și va figura sub firma lui

Sárosi Vida István

Când îmi iau voia a mă recomanda binevoitorului sprijin al onoratului public, tot odată promit a satisface toate cerințele onor. public în măsura cea mai deplină.

Cu deosebită stimă:

Sárosi Vida István

219

Depositul și atelierul de reparare cel mai vechiu
mașine de cusut și de biciclete în Arad.

Asortiment bogat de

Mașine de cusut Singer

Biciclete engleze și de biciclete cu motor

Clopoțel electric și telefon.

HAMMER VILMOS

ARAD, Sabadság-tér 7. szám.

Nr. Telefon lui 96.

Ferăria lui PÖHM és GEDEON

Arad, în colțul str. Eötvös și piața Libertății (Szabadság-ter) (Casa Rozsnyay) în localitățile foste alui Andrányi Gusztáv

Deposit bogat și provăzut cu tot felul de ruși, figuri și cerceți
de fer. pași de ciuc, fer și cupru.

Cuptoare de fer

Articoli de economie și căsnice. ■ ■ ■ ■ ■

■ ■ ■ ■ ■ instrumente p toate ramurile industrii

Arme pistoale și cartușe.

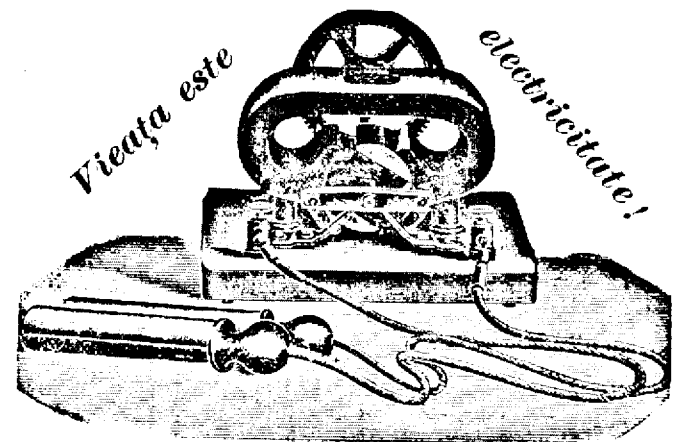
Grinzii de fer se furnizează ieftin și prompt.

Mare deposit de carbuni de lemn și de peatră pentru
în preț foarte ieftin.

Vinzare de praf de pușcă reg. ung

Renovarea și prolongirea vieții cu „Electrophor”
orig. american

Aparat medical electric pentru folosul privaților

Atrag atențiunea oamenilor, cari sufer bolnavicioși și organism slab să întrebuințeze acest aparat electric, pentru „Electrophor”-ul ne întărește nervii, ne înviește sângele, ne agerește mintea și simțurile, asigură circulația regă și sângelui și funcționarea sistemului nervos, prin ce ne teste de boale.

Prof. Dr. Bourg, membrul facultății de medicină a universității din Paris, declarat despre „Electrophor” astfel: „Nu numai reumatism, sgârcinri, nervi și asthmă a vindecat, sau cel puțin au alinat cu Electrophor în mil și mil de oameni în cari știința doctozilor a dat faliment, ei și la morburii de nervi, dureri de colica, vîjeitul urechilor, lipsă de somn, la cel în stare hipocondrică, și mai ales potriiva reletelor de obstipație, vina de anr în câte-va zile, de multe ori în cazuri au observat alinare minunată. Femeile cu boale dureroase câștigă alinare vindecare aproape sigură.

Tine în vece!

Pretul unui complet aparat mic:

10 cor.

Pentru cei slabi de constituție.

Nu se strică!

Pretul unui complet aparat

20 cor.

p. vindecarea boalelor inveterate

Pe lângă trimiterea înainte ori cu rambursă liferază reprezentantul european al companiei „Electrophor Co. Limited”

AUFFENBERG JÓZSEF, Budapest VII Huszár-utca

Imprumuturi de bani pe amortisare

mijloacesc pe lângă condițiile cele mai avantajoase, pe moșii și case în orașe cu 4,3, 4,5 și 5% și amortisare de

20, 25, 30 și 50 de ani

adecă în cunătă e socotită atât câtă cât și amortisarea din capital.

Principiul meu e îndestularea M. Or. public, care vrea să facă imprumuturi ipotecare.

Imprumuturile se plătesc în bani gata, scrisorile ipotecare se plătesc cu valoarea lor nominală. Sese prealabile nu sunt, taxele mi le scotese ulterior.

Pentru deslușiri mai detaliată a se adresa la

HERZOG SÁNDOR

Arad, str. Weitzer-János Nr. 15, ușa 7.

In atenția ziditorilor!

Biurul de zidire și magazinul de lemne al întreprinzătorilor de zidiri

Vollák József és Társa

Arad, Radnai-út 6. szám.

Telefon pentru oraș și comitat 65. 256

Primim ori-ce lucrări de zidire

precum zidire de case de închiriat, edificii private, vile, etc. în ori-ce stil: în loc și în provincie, mai departe zidirea respective construirea și aranjarea de ghișării, elevatori, magazine și staluri, etc., precum și transformarea de edificii vechi, construirea și vopsirea de frontispicii, uscarea păreților umezi.

Lucrări de ciment și anume: pardoseală de ciment, baze de beton, trepte, boltitur, lessele de ciment și vălase de apă viteză, canale de beton, mine etc.

Lucrări de lemnari, precum: coperișe, construcții de coperișe, magazine, șopronuri și alte încăperi economice pe lângă garanță de mai mulți ani. Construirea de coperișe de ciment de lemn pentru prețul cel mai ieftin.

Măsurarea și esportizarea de edificii.

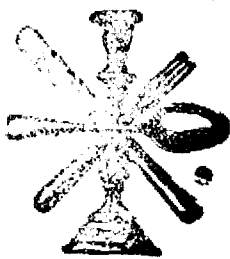
Cu bugeturi servim la dorință gratuit

Mulțumind pentru încrederea clienților noștri, ne rugăm să ni-o păstreze și pe mai departe.

Cu deosebit respect

Vollák József és Társa.

Gratuit un Schnellieder și o cumpănă pentru culină

Pentru prețur nepus de echitabile trimit în toate părțile următoarele:

mărfuri de argint mexican. 124 14-24

6 cuțite de masă de argint mexican.
6 linguri de masă
6 furculițe
12 lingurițe mică de cafea
6 cuțite pentru desert
6 furculițe pentru desert
1 lingură de scos zăă
1 lingură de scos lapte
2 candelabre elegante pentru salon.
toate din argint mexican.

46 BUCATI numai 650 Fl.

Afară de asta ori-cine comandază dela mine primește drept cadou o cumpănă p. culină gratuit. Argintul mexican este un metal alb (și dialăuntru) pentru a cărui calitate și durabilitate primesc garanție pe 25 ani.

Comandele să îndeplinesc contra trimiterei banilor ori și pe lângă rambursă din depositul:

Scheffer D. Sándor
Budapesta.
VII, Bezeredy-utca 3 szám.

Cucea ori steaua electro-magnetică dublă.

D. R. G. M. Nr. 88 503.

Vindecă și recrează pe lângă garanță: reuma, asthma (respirația grea), insomnia, epilepsia, nervozitatea lipsa de apetit, clorosa, durerea de dinți, migrena, impotența, influența, precum și tot felul de boale de nervi. Bolnavul cel ce nu se poate vindeca în decurs de 44 zile, îl întorcem banii imediat. Celui ce nu îl mai ajută nimic, să încerce cu aparatul meu: căci sunt convins despre efectul sigur al aparatului meu.

Prețul unui aparat mare 6 cor. e a se folosi la boale de nervi cronice.

Prețul unui aparat mic 4 cor. se folosesc la boale mai ușoare.

Comandele le îndeplinește în patrie și străinătate:

Scheffer D. Sándor
Budapesta,
VIII, Bezeredy-utca 3 szám.

Pentru 5 coroane trimit 41/2 kgr. (circa 50 bucăți) de săpun de toaletă fin

bucăți alese de săpun de suc de lili, de rose, de iorgovan, de viole, de rezedă, de iasmin și de clopoșele.

Pe lângă anticipațiune ori rambursă expediază:

Scheffer D. Sándor
Budapesta,
VIII, Bezeredy-utca 3 szám.

Deposit permanent de materii necesare la ori-ce zidire nouă.
Vânzare în mic și mare

ZIRMAI és TÁRSA ARAD, Andrassy-tér 4.

(In edificiul hotelului Nador).

ină de magnezi și leșie de magnezi.
Căstru de ghips de struccatură (marder)
r, calitatea cea mai bună.

ment de Beocin, Portland și roman
ămizi chamotte rezistente focului.

ci de fayence și maiolica p. pardosire.
ci de Mettlach, romane, v. nețiene, de
celheim și keramikă pentru pardosire.

Lespezi de izolare, de acoperit și de asfalt
Cărămizi diverse pentru acoperire de case.
Tevi deosebite pentru canaluri.

Mai departe trimitem:

Năsip de Murăș,

Petriciele mărunte și pentru cărări de
grădină.

Clienților noștri așezăm plăcile de pardoseală, săvărșim lucru de
operit casele și ori-ce lucru de asfalt prin specialiștii noștri pe
sele proprii.

SUCCES GARANTAT!

Birou tehnic pentru zidirea de cuptoare de impregnare
Nr. priv. m. 29.468.

HOLZNER LAJOS

fabrica de vapor pentru impregnarea de cărămizi.

LUGOS.

178

Recomand cuptoarele mele escelente pentru tot felul de
cărămizi impregnate pietri fundamentale, de drumuri și de cabel
etc., cari absolut nu permit pătrunderea și isvorirea apei.

Deslușiri, budget, modele precum și materii necesare
pentru experimentare trimit gratuit.

Institut propriu pentru explorarea de lut străin.

S'a dovedit de excelent!

Dr. VAJDA BENO

medic-dentist.

200

Arad, Szabadság-tér, edificiul teatrului.

Pune dinți artificiali cu desăvârșire apti
pentru fêrmarea alimentelor.

Dinți singuratici 4 cor., chiar și pe rate,
plombarea dinților, senzațional de eftin pe lângă
garanță.

— Tragerea fără durere a dinților 2 coroane. —

Grădina artificială

alui

243

PAPP SAMU

ARAD.

Török Gábor-utca 20. sz.

Face și construiază din flori vii după
moda cea mai nouă parisiană buchete, co-
roane și tot felul de obiecte de lux de
flori vii pentru prețuri moderate.

Redactează foaia pentru grădinarit

A Kertészeti Közlöny

care aduce publicațiuni despre cele mai
recente novități de grădinarit și servește
ca manuductor ori-cărui grădinar.

Abonamentul pentru un an este
2 coroane.

ca împrumut pe amortisație cu

4%oferim prin Institutele de bani de primul rang din Budapesta și străinătate până la $\frac{3}{4}$ a valorii
I. și II. loc dela 15—65 mfl.**Credite personale!**

Preoților, ofițerilor, ofițanților de stat și privați, comandanților, industriașilor se acordă împrumuturi cu garanții dela 1—15 ani culant și discret.

Convertiri de bancă la debitorii private.

MELLER LAJOS ÉS TÁRSAI

Comisie de bancă.

BUDAPEST, David-utca 15. (Firma improtocolată.)

Bani

226

Acord grabnic

Împrumuturi hipotecare de bani

pe bunuri cu 4% și 4½%. pe case din Arad-centru cu 4½—4¾% pe lângă o amortisație de 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 și 50 ani în condiții favorabile până la cea mai înaltă valoare posibilă.

Convertez împrumuturi vechi.

La dorință anticipez spesele pentru intabulație.

Sub darea unei operațiuni de 10 ani am dovedit că sunt capabil să reglez și cele mai combinate afaceri și să satisfac pretenziunile cele mai scrupuloase. Să nu întresea deci nici un proprietar ocaziunea de a profita de referințele actuale favorabile de bani la ușurarea poverii de interese (camete).

Cu plăcere servesc cu deslușiri în biroul meu din:

ARAD, Boros-Béni-tér 22 szám.

în birourile mele filiale: 215

Bichis-Ciaba Berényi-ut și Măcău (Makó) Aradi-utea.

Institutul o. acordare de împrumuturi
pe imobile și credit fonciar al lui**Szücs F. Vilmos.****CAFENEAUA DE ELITĂ.**

Asztalos Sándor-utca.

Azi celebrul și cel mai destoinic umorist
PAUL JACK ca Funkelstein
dă o mare reprezentație**PAUL JACK**

ca parodist de teatru.

PAUL JACK, ca veteran.**PAUL JACK**,

... cele mai proaspete noutăți din Arad ...

SURORILE DJELMA.

balerine maghiare italiene, franceze și ruse.

MICZI MILLA,

cântăreață-chansonette.

BÉKEFY JOLÁN,

excentrică

FENYVESI MATILD, cântăreață magh.**TAMÁSY JÓZSEF**,

223

cântăreață magh.

INCEPUTUL LA 8 ORE.Cu simă: **DIRECȚIUNEA.**

Casa de modă p. dame și bărbați

KOPETKO KÁROLY jun.

ARAD, Templom utca, palatul minorităților.

Recomand binevoitoare atențiunii a M. O. preoților depositul meu bogat asortat cu postavuri pentru reverenți, la care acestea se pot câștiga pentru preț echitabil cum n'ă mai fost și în calitate cea mai bună.

Casa de modă pentru dame și bărbați a lui

KOPETKO KÁROLY jun. 214

ARAD, Templom utca, palatul minorităților.

Apărare contra arșiței soarelui!

Avem onoare a vă recomanda cu sosirea sezonului de vară

Rolurile de fereastră americane

construcția cea mai bună.

Aceste roluri, care sunt construite din lenngradl calitatea cea mai escelentă,

sunt provăzute cu mecanism automobil

sunt foarte durabile și se opresc la ori-ce înălțime.

Prețurile după mărimea ferestrelor 3·60, 5·— cor. și mai sus.

Mai departe

asortiment bogat în cămăși de turiști de vară,

pălării de paie, umbrele p. bărbați și femei

pentru prețuri sensațional de estine.

La cumpărări de 10 coroane se acordă un tablou

mărime naturală de 3 coroane

ZIMMERMANN és EISELE

LA „PAPAGALUL VERDE“ (Zöld papagály).

ARAD, Andrásy-tér és Weitzer János-utca sarkán.

această schimbare e și activitatea cazacilor în Coreea. Intre Feng-vang-ceng și Liaoliang. armata japoneză e împresurată din toate părțile de roiri de cazaci, cari neliniștesc convoaiele, dar nu cutează a se atinge de armata principală.

O depeșă din 25 Maiu din Londra arată că veștile de lupte, cu perderi mari, nu s'au confirmat. „Daily Mail“ află de la Simonoseki că planurile de luptă pe uscat nu și le-au schimbat de loc Japonezii. Toate trupele de uscat vor lua de odată parte la lupta pe apă nu au primit vre-o schimbare. Atacul asupra Port-Arthurului îl va face armata a III-a; I-a și a II-a vor înainta spre Harbin.

Din 25 Maiu, Londra, se vestește că operațiile Japonezilor contra Port-Arthurului pe uscat, înaintau încet de tot. Stoessel și Fock atacă neconținut pe Japonezi, cari se apără cu încăpăținarea lor obicinuită.

Din 25 Maiu, Londra, se spune că Japonezii luat au la 4 și jum. mile de la Dalny o poziție foarte puternică și că au respins pe Ruși din Kinciau cu perdere de 800 de oameni.

Vladivostocul va fi prefăcut în baza puterii pe apă a Rusiei în Răsăritul Asiei. Skridlof va reorganiza puterile de acolo. Afară de cei 10.000 de soldați din garnizoană, va mai primi cu trenul un număr mare de torpiloare. Planul e de a ataca țărmurile Japoniei, spre a o sili să slăbească flota din Marea Galbenă.

Debarcările Japonezilor se urmează la Pit-sevo, Takușau, pe insulele Elliot s'au făcut cazarmă noi, provizorii. În apropiere de Port-Arthur se aud tunuri, pare a fi început lupta pe uscat. (22 Maiu st. n.)

La 22 Maiu o trupă japoneză a ocupat trecătoarea Liaolin, 14 klm. la sud de Siuian. pe drumul spre Takușan și localitățile Onaiassi și Kuankpsu. Altă trupă a ocupat Pkhemiao pe malul drept al Taianghoului, pe drumul spre Takușan, la 10 klm. de Salidzaipuze. Din raportul lui Kuropatkin 25 Maiu.

NOUTĂȚI.

ARAD, 28 Maiu 1904.

— **Visitațiune canonică.** Ilustrul Episcop al Lugosului Dr. Vasile Hossu, însoțit de canonicul-prelat Ioan Boroș, a vizitat la 21 crt. parochia din Oravița-română. După prânz a fost în Ticvaniul-mic, Ticvaniul-mare și Greovaț, ținând pretutindeva cuvântări sacre și vizitând cu de-amăruntul biserica, școala, arhivul și vasele sacre.

— **Incoronarea regelui Petru.** Am amintit că încoronarea regelui Petru se va întâmpla la finea lunii August. Din Belgrad se scrie că acolo s'a răspândit vestea, că domnitorii europeni vor fi reprezentați prin ambasadorii din Belgrad la festivitățile încoronării. Bulgaria și Muntenegrul probabil vor trimite reprezentanți speciali la Belgrad din acest incident.

— **Centenarul seminarului „Veniamin“.** În luna Octombrie a. c. se împlinesc o sută de ani de la înființarea seminarului teologic „Veniamin“ din Iași. În vederea acestui eveniment se fac în România și îndeosebi în Iași mari pregătiri.

— **Concertul Popovici.** Marele nostru artist, baritonul D. Popovici a dat miercuri seara un concert în sala Liedertafel din București. Corespondentul nostru ne scrie că din toate punctele de vedere acest concert a fost un festival artistic splendid.

Până vom publica un foileton din partea corespondentului nostru, dăm vocele de presă din București.

Eată ce scrie „Adevărul“ despre acest concert:

Baritonul Popovici dela opera din Bayreuth a sârbat erî un strălucit succes cu concertul său în sala Liedertafel.

Distinsul cântăreț wagnerian, în excelentă dispoziție vocală, a stăpânit cu marea artă un program gigantic.

Prima și ultima parte ne au adus rînd pe rînd, scenele lirice ale lui Wolfram din „Tann-

häuser“ fragmente din „Der fliegende Holländer“, acușatia lui Telramund din „Lohengrin“ și „Lebe wohl“ (Rămăși bun) al lui Wotan din „Walkyria“.

Declamațiunea musicală, puritatea stilului wagnerian sunt însușiri magistrale ale ilustrului artist.

În partea a doua, Popovici s'a arătat incomparabil interpret al muzicii noastre naționale.

Publicul, care umplea sala, l-a aclamat cu frenezie în tot cursul serei, i-a bisat mai multe numere și la sfîrșit i-a cerut — adevărat tur de forță! — marea arie din actul I din „Fliegende Holländer“, care a fost un capo de operă de interpretare wagneriană.

Regina și perechea princiară nu au ostenit dând meru semnalul aplauzelor și bisărilor.

La sfîrșitul concertului artistul fu poștit în loja regală și viu felicitat de regină și principii moștenitori.

Ear „Universul“ scrie:

Aseară, în sala Liedertafel, a avut loc concertul baritonului D. Popovici (Bayreuth) în fața unei săli ticsite.

M. S. Regina și A. A. LL. RR. Principele Ferdinand și Principesa Maria împreună cu d-na Astor au onorat cu înalta Lor prezență acest concert.

D. Popovici a cântat cu vocea sa puternică actul I și al II-lea din Tannhäuser, Der fliegende Holländer, etc.

În partea II-a a cântat „Mamă“ de Carmen Sylva care a fost bisată și aplaudată cu frenezie precum și mai multe poezii populare de Eminescu.

Concertul a luat sfîrșit prin actul I din Lohengrin, în care dl Popovici și-a depus toată arta vocii sale.

Acompaniamentul a fost admirabil susținut de dl Th. Fuchs.

M. S. Regina și Principii moștenitori de-deau semnalul aplauselor meritate, ear la sfîrșit au bine-voit să cheme în loja Lor pe dl Popovici, cu care s'a întreținut câte-va momente.

— **D-lui Nicolae Iorga,** profesor la universitatea din București, i-s'a conferit medalia „Resplata Muncii“ clasa I pentru scrierile sale istorice.

— **Distinși pentru refuzul duelului.** Din Innsbruck se scrie: Nu de mult doi membrii ai federațiunii catolice studențești „Austria“ au fost provocați la duel. Ei însă au delarat că din principiu nu se pot duela, din care cauză au fost lipsiți de rangul lor de oficer. Acum pontificele Piu X pe unul l-a distins cu ordinul „Pro ecclesia et pontifice“ ear pe celalalt cu „steaua de cavalier a ordinului St. Georgiu“.

Mulțămite publică. Subscrișul, îmi împlinesc o sfință datorință aducînd Mult Stimatului Domn Victor Tordășanu, referent consistorial, fost deputat congresual și actual deputat sinodal al cercului Ilia, cele mai călduroase mulțămite pentru ajutorul de 40 cor., oferit mie ca împrumut la începutul anului școlar 1903/4 pentru a-mi putea face posibilă înscrierea în secțiunea pedagogică a seminarului „Andreian“ din Sibiu. Această sumă, când am voit să o restituț pe lângă cea mai mare mulțumită, dl deputat, avînd în vedere starea materială a părinților mei, mi-a iertat-o, pentru ceea ce îmi exprim pe această cale sentimentele de recunoștință.

Sibiu, în 11 Maiu v. 1904. *Drăgan Mariș* ped. curs. II, originar din Tătărești, comitat. Hunedoarei.

— **Logodnă.** Dl Iacob Nastase contabil la „Concordia“ Fofeldea fidanțat cu D-șoara Letiția Radu din Mișcreac.

— **Advocat vienez defraudant.** Din Viena se telegrafează, că avocatul cav. Iosef Orlovski deținut din cauza de suspiciune de defraudare, a fost transportat din Cracovia la Viena unde a fost dat pe mîna judecătorei.

— **Încărunțit într'o noapte.** Ziarului „E-k“ i-se scrie din Făgăraș următoarea știre senșională:

Trei ștudenți din București, anume Iliș Pastia, Sever Nastin și Ioan Curțiu au făcut Sâmbăta trecută o escursiune în munții Făgărașului, cu gândul de a petrece noaptea acolo și a vedea a doua zi răsăritul soarelui. Tinerii eran fără

călăuz. Ei ajunseră aproape pe piscul cel mai înalt, când i-a surprins o ceață groasă și ploaie. Pastia s'a perdut de tovarășii săi. De-odată simțind, că alunecă, s'a prins de o stîncă. Picioarele îi atârnav în aer. El a dat cu socoteala, că se află de-asupra unei prăpăști și s'a ținut de stîncă toată noaptea (?). Dimineață uitîndu-se în jurul său, văzu, că sub picioare la distanță de 1/2 m. este pămînt și s'a lăsat de colțul stîncei, căzînd jos leșinat. Cei doi tovarășii au isbutit a găsi cărarea și au petrecut noaptea în sat. A doua zi au ieșit în căutarea tovarășului lor și l'au găsit bolnav și cu pîrul alb.

— **Ultimul desemn al lui Vereșciagin.** Zilele trecute a sosit la Moscova din Port-Arthur ultimul desemn al pictorului Vereșciagin. Desemnul reprezintă o scenă interesantă din războiul maritim de la Port-Arthur: Amiralul Makaroff primește în Port-Arthur știrea despre concentrarea vapoarelor japoneze în apropierea portului. Makaroff comentează știrea cu șeful statului major Molas, desfășurînd planul său pentru respingerea Japonezilor. Vereșciagin a eternizat scena aceasta cu o deosebită măiestrie și putere expresivă. Se zice, că un mare amator de picturi din Moscova voește să cumpere ultima creațiune a marelui pictor rus pentru prețul de 100.000 coroane.

— **Parisul azi și erî.** Sub acest titlu Robert Mitchel publică un mîunchiu interesant de anecdote din viața de salon din primele zile ale republicei a III. Pe acest timp era nivelul acestei vieți zău foarte inferior. Oamenii noi nu au prea cunoscut regulile contactului și al bontonului; erau stîngaci, nu aveau chique ear pe parchetul lucios de multe ori lunecau. La o seară de primire la Thiers s'a întemplat, că Grevy, care atunci încă nu era „părintele“ Francei, bătînd confidențial pe umeri pe princeasa Harcourt a întreat-o:

— Spune-mi scumpo nu știi din întemplare unde este sala de fumat?

Ochii frumoasei princese fulgerau de mînie. Măsurînd cu ochii pe întrebător din creștet pîn'în tălpi îi răspunde: — Măgarule!

Dar pentru aceea Grevy peste scurt totuși a devenit președintele republicei franceze.

Pe acest timp s'a întemplat și următorul eas. La un bal al orașului Paris s'a prezentat și ducele de Wales, actualul rege englez. Intre mulți alți oaspeți i-a fost prezentată și femea unui ministru.

— Aveți copii doamnă — a întreat moștenitorul de tron.

— Am 4 și Alteța voastră?

— Și eu am patru.

— Asta-i frumos, răspunsă dama cu o voce serioasă.

Și pentru ce i-ați destinat?

Printul zîmbînd răspunde.

— Cel mai bătrîn cu ajutorul lui D-zeu va ajunge rege, ear ce privește pe cel-lalt, mărturisesc sincer că încă nu m'am cugetat. Sper însă că vor putea trăi cumva.

— **Palatul reginei Isabela.** În Paris va avea loc vînzarea palatului de Castille, locuit altădată de regina Isabela a Spaniei.

La început s'a gîndit să-l cumpere republica franceză spre a servi de locuință tuturor monarhilor străini cari ar veni la Paris. Acest plan a fost însă părăsit.

Exceptînd câte-va tablouri cari se vor păstra ca amintire, tot bogatul mobilier și prețioasa galerie de tablouri a reginei Isabela va ajunge la licitație.

În galerie sunt mai multe tablouri de ale lui Van Dyk un tablou de Murillo Gisbert Antonio de Renion etc.

— **Rozete la ghețe.** De o modă foarte curioasă ne vorbește gazeta lunară „Moda ghetelor“ din Berlin. Ea zice că i-se scrie din America că anul acesta se poartă rozete la ghețe cari strălucesc de eleganță.

De obicei în mijlocul unei chrysantheme, trandafir sau garoafă etc. se găsește câte o o peatră strălucitoare sau o perla.

La ghețele de mireasă se întrebuintează floarea de lămăiță cu perle.

Câte odată se întrebuintează și crepul, și-fonl, atlas, din care se fac funde minunate.

— **Răsunarea soției.** La tribunalul din Rimaszombat a avut loc o scenă mișcătoare. Femeea Georg Ambrozi aflase că soțul ei o înșală cu o femeie de acolo. În iritația ei se decise ca să-'și omoare soțul.

Pe când el dormea îi aruncă un ștreang în jurul gâtului, voind să-l sugrume.

Ambrozi se deșteptă tocmai în momentul acela și atunci avu loc o luptă teribilă între soț și soție.

Femeea trase din buzunar un foarfece mare și, văzând că e aproape învinsă, scoase soțului ambii ochi.

La proces soțul orb ceru singur ca soția lui să fie achitată de oare-ce dînsul singur era cauza nenorocirei, avînd relațiuni cu o prietenă a soției lui. El mai spuse că soția sa trebuie achitată și pe motiv că de acum înainte ea va trebui să îngrijească de dînsul și cei 6 copilași ai lor.

Declarațiile lui Ambrozi fură luate în seamă și, acordându-se acuzatei circumstanțe atenuante, ea fu condamnată numai la un an închisoare.

— Rivala neisă. În azilul de bătrîni din Florența se afla de mai mulți ani septuagenara Iulia Buti, care, prin zgomotele ce le producea, dădea mult de lucru îngrijitoarelor.

La finele lui Aprilie, bătrîna se îmbolnăvise de delirium-tremens și fusese trimisă la spital, unde trebuiau să fie transportate și bagajele ei.

O îngrijitoare revizuiind lucrurile găsi într'un cuțar un cadavru de femeie.

Medicii cari văzură acest cadavru ziceau că el trebuie să fie ascuns în cuțar de zece de ani. Se începură cercetări, dar bătrîna era cu totul zăpăcită și nu dădea nici un răspuns clar.

Acum 50 de ani bătrîna Buti era prima cântăreață la teatrul regal din Florența și renumită pentru frumuseța ei.

O tinără milaneză făcea o concurență teribilă frumoasei Buti; de-odată milaneza dispăru în mod misterios fără ca cine-va să-i poată da de urmă.

Acum se crede că Iulia Buti ar fi ucis pe rivala ei și ar fi ascuns cadavrul în cuțar.

Ancheta continuă cu multă activitate.

— Câștigurile Sahrei Bernhardt. Despre sumele pe cari Sarah Bernhardt, marea artistă le-a câștigat în primii 25 ani ai carierei ei teatrale, „Revue hebdomadaire“ face următoarea statistică:

1867—1872, la teatrul Odeon, la început, eate 200 fr. lunar; în cinci ani împreună 16.000 franci.

1873—1880, la comedia Franceză 2000.000 franci.

1880, diferite roluri prin Franța, sub direcția lui Duquesnel, 160.000 fr.

1880—1881, într'un voiaj prin Europa cu piesa „Hernani“ și „Froufrou“, 250 de mii franci.

1881—1882, la Vaudeville, reprezentațiuni din „Fedora“, mai mult decât de 200 ori, 200.000 fr.

1882, primul voiaj în America, de șase luni, sub direcțiunea lui Garretti 600 mii franci.

1883, un voiaj prin Franța cu piesa „Macbeth“, 90.000 fr.

1882—1884, la teatrul Porte St.-Martin, sub direcțiunea lui Duquesnel, reprezentațiuni din „Fedora“. 400.000 fr. afară de aceasta și procente dela intrări.

1884—1845 al doilea voiaj în America, sub direcția lui Gion, 900.000 fr.

1886, la Porte St.-Martin, reprezentațiuni din „Tosca“, 250.000 fr.

1887—1889, un voiaj în Europa, 350 de mii franci.

1883, reprezentațiuni din „Dama cu Camelii“, la teatrul Varietés, 250.000.

1889—1890, la Porte St.-Martin, reprezentațiuni din „Cleopatra“, 400.000 fr.

1890—1892, al treilea voiaj în America și un voiaj în Australia, 2.000.000 fr.

Dacă ne-am lua osteneala de a aduna toate sumele câștigate Sarah Bernhardt dela anul 1867—1892, am găsi frumoasa sumă de 6 milioane și jumătate.

— Durere de stomac. Sgârșiri de stomac, catar greu de stomac, la boale de stomac învechite și împotriva lipsei de ape, iit, mijloc sigur. Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri, este thea întăritoare

de stomac „Centauria“ a farmacistulu

Kossuth.

Cuția de probă 1 cor. 20 fil.

Cuția mare . . . 2 cor. — —

În contra tusei, catarului (troahnă) răgușelei, flegmei și iritațiunii gâtului este de un efect eminent, pastilele de pept »Senna.« Prețul 1 cor. Se pot căpeta în farmacia la »Maria Fecioră« a farmacistului Kossuth Pál, Arad, piața Boros Béni Nr. 15.

157

Petreceri.

Invitare. Comitetul despărțământului orădan al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român Vă invită cu onoare la Oradea-Mare (Nagy-várad) la 9 Iunie 1904 st. n. cu ocaziunea iubileului de 40 ani al revistei Familia și al redactorului aceleia Dnului Iosif Vulcan membru al Academiei Române.

Programa festinătăților.

Serviciul divin la 9 ore dimineața în catedrala gr. cat. română.

Festival la 10^{1/2} oare a. m. în sala cea mare a hotelului „Arborele verde“:

1. Cuvînt de deschidere, rostit prin directorul despărțământului Nicolau Zigre.

2. Discurs festiv de Dr. Cornel Buleu.

3. Felicitări.

4. Cuvînt de închiere.

Banchet la 1^{1/2} ore în sala mare a hotelului „Arborele verde.“ Inscriserile pentru participare să fac cu 24 ore mai înainte dl Iosif Diamandi în Oradea-Mare, o cuvertă 5 coroane.

Concert și reprezentație teatrală „Ruga dela Chiseteu“ de Iosif Vulcan aranjate de tinerimea română din Oradea-Mare cu concursul binevoitor al domnișoarelor: Lucia Murășan, Aurora Papp, Elena Papp, Silvia Papp, Lucia Plopu și Cornelia Sfurle seara la 8^{1/2} ore precis în sala hotelului „Arborele“. Program detaliat seara la cassă. După concert dans. Prețul de intrare: de persoană: 3 coroane, de familie: 7 coroane. Venitul curat e destinat pentru Biblioteca populară a despărțământului orădan și augmentarea „fondului de ajutorare“ al tinerimei.

— Dare de seamă. În 8/22 mai mulți diletanți din Mercurea, spriginiți de călți-va domni din impregiurime, au dat o producțiune teatrală, a cărei succes atât moral cât și material a fost cât se poate de frumos și mulțumitor.

Pe programă erau notate comedia într'un act „Trei doctori“, localisată de D-na Virginia A. Vlaicu și vodevilul „Arvinte și Pepelea“ de Alecsandri. Ambele piese, cari de multă vreme se susțin și se vor suține pe scenele diletanților nostri, au fost bine alese și studiate, ear predarea lor n'a lăsat nimic de dorit.

În hazlia comedie „Trei doctori“ s'a distins Dl Nicolae Simulescu (Gârbova), care și-a jucat rolul său de bolnav închipuit într'un mod perfect și producînd multă ilaritate. Dl Nicolae Fărcas a fost foarte bine și corect în rolul său, ear Dl Petru Albu mereu îl secunda în producerea risului. Tot asemenea și al treilea „doctor“, dl Nicolae Simulescu (Mercurea), inițiatorul acestei serate. Foarte bine s'a produs și Dl Ioan Crișan, ca „Ioan“, tip de servitor al bolnavului.

Damele au avut roluri ceva mai mici, cu toate acestea, jocul lor a fost cât se poate de reușit. D-ra Leontina Macelariu, soția îngrijată a pacientului, a știut de minune să se transpună în această poziție ear, D-șoara Valerica „fîca“ ei, a fost o amorezată foarte draguță. Mai amintim pe D-șoara Paruschiva Fleșeriu, care și-a jucat bine rolul.

Piesa a doua a fost poate și mai succasă. Pe „Arvinte“ l-a predat dl Romul Vraciu, bine cunoscut publicului nostru ca un comic de mare talent, ear pe „Pepelea“ dl Ioan Tanase, dl Vraciu ca întotdeauna, prin minunatul său joc a știut să își câștige simpatia și aplausele publicului; Dl Tanase a fost un Pepelea admirabil.

Ambele piese s'au sfîrșit în mijlocul aplauselor prelungite ale publicului.

Sala a fost literalmente plină de întreaga inteligență română din Mercurea și comunele în-

vecinate, tot asemenea am remarcat și mult pu săsesc și ungurese din loc.

Venitul curat e destinat pentru școala gr. din Mercurea.

Producțiunea teatrală a fost urmată dans, care a durat până în zori de zi în mai mare animositățe.

Ne pare bine, că am putut nota aceste cruri îmbucurătoare pentru Mercurea, a cărei teligență, deși puțină la număr, a dat o nouă vadă, că posede energia și priceperea de lip pentru de-a duce la bun sfîrșit lucrurile încep înainte deci!

Un participant

CONVOCARE.

În sensul §-ului 41 din statute convoc adunarea generală a despărțământului Timișoara al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ pe 12 Iunie st. n. 3 ore după amiază în comuna Giroc.

Obiectele adunării:

1. Deschiderea adunării prin președinte.
2. Raportul anual al comitetului.
3. Censurarea socoșilor.
4. Stabilirea budgetului pe anul viitor.
5. Alegerea comitetului pe 3 ani.
6. Alegerea a 2 delegați la adunarea nerală a Asociațiunii.
7. Pertractarea eventualelor propuner.

Timișoara, la 28 Mafu 1904.

Em. Ungurianu,

Dr. George Adam

președinte.

secretar.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

a
Fraților Berta

(Berta-Testvérek).

Arad, Andrásy-tér

Telefon 386. Telefon 386

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal diferite instrumente, în ferării pentru mașini și edificii, cupatoare de fer de Nadrág și ding de primul rang. Mașine (sparhert) pentru bucătării de Olanda elegante, special pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiată.

Arme Jersch și Piper, puște pentru vânătoare. Monopol de vînzare a coaselor de oțel în rabás Béla și a pompelor de stropit coș peronosporei pe lângă o garanță de 10 ani.

Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, p

șiluri și briciuri.

Deposit esclusiv «AROI».

Comandele din provincie se efectuează pe prețurile ieftine de zi. Nr. 221

100 bucăți

de

Propise de școală

cunoscută peste tot locul, costă una coroa pe lângă trimiterea anticipativă a prețului plus porto poștal de 30 fileri expedite se face franco sub legătură în blocuri pentru a fi scutite contra frângerii: 100—750 bucăți francarea se face pe 72 fileri. Cu rambursă spesele de expedite sunt cu mult mai mari.

Biuroul de administrațiune

Ingusz I és Fia

Arad

Editor-proprietar: George Nichia
Redactor responsabil: Ioan Russu-Sîrlian

SALVAREA VIETII PRIN VIS.

descriere adevărată de Ioan Schulz din N.-Komtós.

— Retipărirea oprită. —

Așadară tu nu crezi, că un vis poate salva viața omului?

Așa m'a întrebat amicul meu Carol, când am cercetat la Crăciunul trecut, și când mi-am scuturat capul în semn că nu cred, el începu: „Ascultă dară!” Tocmai acum e anul de când a fost la Iosif, pe care îl cunoști și care acum cântor, și el mi-a povestit cum i-a scăpat un vis. Intreaga lui familie era bolnavă, el însuși avea influență, dureri în șira spinării și scuipa sânge, soacra sa avea sgârciuri de stomac și înghiui în coaste și vărsa venin, copiii aveau boale de grumazi, foc viu, vârsat și erau anemici, tantorul însuși era așa de bolnav, că s'a spovedit când a adormit seara, nimeni nu mai credea, el se va mai deștepta. Cu toate acestea dimineața s'a deșteptat și a povestit nevestei sale:

Mario, eu am visat că am cumpărat în oraș, un calendar și apoi m'am făcut sănătos!

Nevasta lui Iosif credea în visuri, de aceea numai decât a cumpărat un calendar și cum începu a citi în el, dete cu ochii de povestirea „Salvatorul vieții”, unde era descrisă minunata vindecare a tuturor boalelor prin Fluidul Elsa al lui Feller. Maria comandase mai înainte diverse medicamente, acestea însă nu au folosit nimic, numai acum așa ea, că Fluidul Elsa al lui Feller numai atunci să capătă veritabil, dacă se comandă direct dela farmacistul Eugen V. Feller, Stubica Centrale Nr. 81, com. Zagrab.

Deci a comandat îndată telegrafic 12 sticlețe Fluidul Elsa al lui Feller pentru 5 coroane, mai puțin adevărat nu se trimite. A doua zi a și sosit Fluidul Elsa și chiar și speșele postale le-a plătit el Feller. Bolnavul nu voia să ia nimic, cătră dl. preot și cătră Maria, cari îl rugau să încerce și să ia veritabilul fluid Elsa al lui Feller a zis: „Mie nu-mi ajută nimic, lăsați-mă să mor în pace!” Totuși când biata femeie l-a înconjurat să cugete la copii, atunci a cedat, i-au dat fluidul Elsa de câteva ori pe zi câte 20 picuri pe zăhar să le înghiță și de câteva ori i-au frecat corpul întreg cu fluidul Elsa și îndată sau simțit mai bine. Numai de cât mai comandă încă 48 sticlețe fluidul

dul Elsa cu 6 cutii de excelentele pilule Elsa ale lui Feller cu 4 coroane și după 3 săptămâni atât el, cât și toți copiii și soacra, cari și el au întrebuințat Elsa-Fluidul lui Feller au devenit de tot sănătoși.

„Vezi — îmi zise amicul Carol — așa s'a scăpat viața unei întregi familii prin un vis. Când s'a auzit în sat despre miraculoasa putere vindecătoare a fluidului Elsa al lui Feller, toți bolnavii și-au comandat acest excelent mijloc la casă și toți s'au convins, că veritabilul fluid Elsa al lui Feller dela farmacistul E. V. Feller din Stubica Centrale Nr. (com. Zagrab) vindecă perfect și repede reumatism, picioare, umflete, boale de răruncași, bube junghiuri, friguri, ghicht, slăbiciuni în mâni și picioare, palpitații de inimă, greutatea ale respirațiunii, zugăit în urechi, dureri de dinți boale de gură și mirosul greu din gură, cu deosebire vedere slabă, slăbirea ochilor și grumazi, umflături serofuloase, rane, degerături, arsuri, fras de oase, negel. Oamenii dedeau fluidul Elsa copiilor lor contra gălbînării, frigurilor frasului, răgușelii, tusei și catarului. limbricilor și corde-

Mie nu-mi ajută nimic, lăsați-mă să mor în pace!

lei: ungeau pe copii cu fluid Elsa, când aveau roșată pe corp, când aveau șgăibă, pe cap și veritabilul fluid Elsa al lui Feller tot-deauna a ajutat.

Nu mă bucuram, că amicul meu mi-a povestit acestea pentru că și eu suferiam de mulți ani de slăbiciune și sudori noaptea, lipsă de poftă de mâncare, incuiare și răgăială acră, arsuri pe piept și ameteți de cap, prin aceasta eram iritat, nervos și nu puteam dormi, atunci am comandat la farmacistul E. V. Feller în Stubica Centrale Nr. (com. Zagrab) 2 duzine fluid Elsa cu 8 cor. 60 bani și 6 cutii pilule Elsa al lui Feller și pilulele Elsa depurative ale lui Feller sunt cel mai bun mijloc popular pentru cele mai multe boale, și pentru acelea, cari aici nu sunt pomenite. Cine e bolnav, să cerce a comanda îndată dela farmacistul E. V. Feller din Stubica Centrale Nr. (com Zagrab). Ori-cine îmi va fi recunoscător pentru această recomandare.

Să fii însă băgător de seamă, căci foarte mulți imitează chiar și marca.

Veritabilul „Elsa-Fluid” al lui Feller (fluidul lui Feller bine mirositor de esență de plante numit cu marca Elsa) trebuie să aibă pe toate instrucțiunile pentru întrebuințare și pe fie-care sticlă o marcă de scutire, cea tipărită aci, cu numele „Elsa” și subscrierea: „Feller”. Deoarece ce fluidul Elsa al apotecarului Feller să bucură de o trecere mare, imitatorii neconstiințioși nu numai Fluidul Elsa ei și marca o imitează. Imitațiunile acestea mai de multe ori sunt puse în circulație sub numirea de Luisa-Fluid, Salvator-Fluid, Horgony-Fluid, Gold-Elsa-Fluid. Să grijim dar bine și să nu primim o astfel de sticlă pe care nu e pus numele „Feller”. Numai „Fluidul-Elsa” al lui „Feller” e veritabil. — Este examinat din partea autorităților și întărit. — La expozițiile din Paris, Berlin, London, Roma și Nizza. „Elsa-Fluidul” lui Feller a fost distins cu medalie de aur. Să se comande numai cu rambursă ori trimițându-se prețul anticipativ.

12 sticle sau	6 sticle duble	6 cor.	—	fl.
24	12	8	60	”
36	18	12	40	”
48	24	16	—	”
60	30	20	—	”

Impeună cu instrucțiune, porto postal și ladită.

Lângă „Fluidul-Elsa” se recomandă tuturor bolnavilor de stomac ca cel mai bun mijloc purgativ „Pilule-Elsa” Rabarber ale lui Feller de mil de ori probate. E nestricăcioasă. Are efect sigur și grabnic fără nici o durere. Ajută la mistuirea mâncărilor. Excelent medicament la cele mai multe boale de stomac. Un pachet (8 cutii) 4 cor. trimise franco și cu instrucțiune. Numeroase scrisori de recunoștință.

Gratis se dă la fie-care duzină comandată de nou „Elsa-Fluid” 1 sticlăuță Paziți-vă de imitații.

Pravul veritabil „Elsa” al lui Feller in contra insectelor! Pravul acesta nim-cește insectele stricacioase din odăi, cuină, grajd, grădină și anume: mușcii, purecii, molii, păduchii de lemn, furnicile, gândacii etc. Pravul acesta e foarte economisitor, de oare-ce face superfluă întrebuințarea altor pravuri învătate în cutii scumpe. O dosă 1 cor. dacă se comandă impeună cu „Elsa-Fluidul”. Fără fluid 4 dose trimise franco costă 5 cor.

Cine vrea să primească veritabilul Elsa-Fluid și veritabilele Pilule-Elsa ale lui Feller, să comande prin scrisoare și să scrie adresa acurat la singurul loc de producere lui Eugen V. Feller farmacist în Stubica Centrale Nr. 81. (Comit. Zagrab). Furnisor de curte al A. S. I. și R. Prințului Filip de Bourbon.

Deposit principal în Budapesta la farmacistul Iosif de Török, Strada regală Nr. 12.

Din farm. E. V. Feller, în Stubica, Centrale Nr. 81 (Croatia.)

Cu fluidul Elsa pus mie la dispoziție am obținut rezultate foarte favorabile.

Ve rog a-mi comunica prețul sticlelor mai mari.

Dr. med. Gottlieb Popper Medic de regim, ces reg. în Komotau (Boemia).

Bluze de vară de modă

după croiul recunoscut cel mai bun se află în mare cantitate

în casa de mărfuri pentru haine de dame

M. A. STERN.

A R A D, Ándrássy-tér

vis-a-vis de palatul minorilor.

Bani

**Intreprinderea pentru exoperarea de credit fonciar exoperează
timpul cel mai scurt**

Împrumuturi

pe lângă condițiunile cele mai culante pe seama

Funcționarilor

de stat, comitatensă, orășenesti și de tren, profesorilor, oficerilor, și ori-cărui pensionat fost
funcțiune se acoarda împrumutul cel mai mare posibil pe lângă amortisațiune de **10, 12, 15
20 ani cu 7% fără cambiu, ci numai pe obligațiune.**

Conspect

despre împrumuturile cari se pot da:

funcționarilor cu salar de 1800 coroane pot căpăta circa 1500 coroane.				
" " " " 2000	"	"	"	3000
" " " " 2200	"	"	"	4000
" " " " 2400	"	"	"	6000
" " " " 2600	"	"	"	6500
" " " " 2800	"	"	"	6800
" " " " 3000	"	"	"	7000
" " " " 4000	"	"	"	10000
" " " " 5000	"	"	"	12000
" " " " 6000	"	"	"	14000

In epistolele de recercare este a se scrie apriat: condițiunea (starea), salarul și anii impliniți în serviciu. Astfel de împrumuturi se liquidează în 14—20 zile. — De asemenea se liquidează pe seama clienților demni de credit împrumuturi dela 500 cor. până la cel mai mare

Împrumut de cambiu

pe lângă amortizație dela 1—5 ani, ori pe lângă replătire lunară ori trimestrală.

Liquidăm împrumuturi ipotecare până la 60—70% a valorii cu 3½ și 4% pe moșii și case mai mari chirie din provincie. La epistolele de recercare e a se aclude conspect despre venitul dela chirii și extrasul de pe casă funduală (la case); coala catastrală și extrasul cărții funduare (la moșii).

In ori-ce afacere de împrumut dau deslușirile necesare gratuit. La recercări epistolare este a se aclude și timbru pentru răspuns.

Adresa:

CZIGLER SÁNDOR

Intreprindere de exoperare de împrumuturi fonciare.

BUDAPESTA, VIII, Rákóczi-utca 2. szám.

Membrul „Federațiunii regnicolare a exoperatorilor de bani și imobile.

FIRMA ÎMPROTOCOLATA.

ARAD, Tipografia George Nichin.